

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Суліма Дмитро Васильович**, 1981 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2002 році Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого за спеціальністю «Правознавство» та здобув кваліфікацію юриста, працює адвокатом (м. Бориспіль, Київська обл.), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «23» липня 2026 року № 921, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Олесі Бодунової , доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри правничої лінгвістики Державного податкового університету
Рецензентів –	Олени Чернецької , кандидата юридичних наук, професора, завідувача кафедри міжнародного права та права Європейського Союзу Державного податкового університету Вікторії Любавіної , кандидата юридичних наук, доцента кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету
Офіційних опонентів –	Ірини Леган , доктора юридичних наук, професора, професора кафедри національної безпеки та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка» Ірини Ткаченко , кандидата юридичних наук, доцента, завідувача кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ,

на засіданні «08» вересня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Сулімі Дмитру Васильовичу** на підставі публічного захисту дисертації «**Кримінальна відповідальність за незаконну приватизацію державного, комунального майна**» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент **Бірюкова Інна Георгіївна**, доцент кафедри кримінального права та процесу Державного

податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, які відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та практичних проблем кримінальної відповідальності за незаконну приватизацію державного, комунального майна, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше обґрунтовано функціональний підхід до визначення моменту закінчення незаконної приватизації, за яким основний склад, формально сконструйований у ч. 1 ст. 233 КК України, є закінченим не з моменту вчинення окремої підготовчої або процедурної дії, а після завершення юридичного механізму незаконного відчуження майна, що створює правові підстави для переходу права власності від держави чи територіальної громади до приватної особи; розроблено комплексну модель модернізації диспозиції ст. 233 КК України, яка передбачає узгодження способів учинення кримінального правопорушення із Законом України «Про приватизацію державного і комунального майна», заміну конструкції «неправомочна особа» на поняття особи, яка не має права бути покупцем об'єкта приватизації, кримінально-правове врахування незаконного втручання в електронні процедури приватизації та використання завідомо недостовірних відомостей під час їх проведення; обґрунтовано модель удосконалення караності незаконної приватизації, що включає збереження штрафу як основного покарання за ч. 1 ст. 233 КК України, зниження верхньої межі штрафу за ч. 2 до рівня не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, виокремлення кваліфікованого складу вчинення діяння службовою особою з використанням службового становища із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, а також диференціацію наслідків об'єктивної неспроможності сплатити штраф і умисного ухилення від його виконання.

За свої змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 5 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових

фахових видань України:

1. Суліма Д.В. Загальні засади дослідження кримінальної відповідальності за незаконну приватизацію державного, комунального майна. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 708-710. URL: http://lsej.org.ua/11_2024/168.pdf

2. Бірюкова І.Г., Суліма Д.В. Об'єктивна сторона незаконної приватизації державного, комунального майна: аналіз способів та форм вчинення злочину. *Ірпінський юридичний часопис*. 2025. Вип. 4(21). С. 132-140. URL: <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/436/426>

3. Суліма Д.В. Проблеми кваліфікації та розмежування незаконної приватизації державного, комунального майна з суміжними кримінальними правопорушеннями. *Журнал Східноєвропейського права*. 2026. № 143. С. 306-311. URL: https://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2026/02/sulima_143.pdf

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Леган Ірина Миколаївна**, професор кафедри національної безпеки та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка», надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Автор визнає, що практика безпосереднього застосування ст. 233 КК України обмежена, а інші європейські держави здебільшого не мають самостійного аналога цієї норми. За таких умов аргумент про необхідність збереження спеціальної криміналізації потребує максимально переконливої емпіричної основи. Звідси, додаткового пояснення під час прилюдного захисту потребує, які емпіричні критерії, окрім самої суспільної цінності державного та комунального майна, найбільш переконливо доводять необхідність існування окремої ст. 233 КК України.

2. У ч. 2 ст. 233 КК України законодавча конструкція пов'язує кваліфікацію із вартістю незаконно приватизованого майна. Проте дисертант основну сутність злочину бачить у порушенні порядку приватизації. Додаткового пояснення потребує можливість пов'язувати диференціацію відповідальності не тільки з вартістю об'єкта, але й із розміром реально завданої майнової шкоди або отриманої неправомірної економічної вигоди.

3. Автор обґрунтовано розмежовує штраф, конфіскацію, повернення незаконно приватизованого майна та відшкодування шкоди. Однак у практичній площині одночасне застосування кількох майнових наслідків може створювати проблему пропорційності. Дисертанту доцільно було б окреслити критерії, які мають визначати необхідність застосування саме конфіскації майна за ч. 2 ст. 233 КК України поряд із поверненням приватизованого майна та відшкодуванням шкоди.

4. Запропонований алгоритм кваліфікації має значну практичну цінність, однак у подальшому потребує операціоналізації у формі короткої схеми або методичного стандарту. Це дало б можливість підсилити репрезентативність

проведеного дослідження, шляхом перетворення цього алгоритму на окремі методичні рекомендації для органів досудового розслідування та прокуратури.

Офіційний опонент – кандидат юридичних наук, доцент **Ткаченко Ірина Михайлівна**, завідувач кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Автор відносить до предмета майно, яке може бути об'єктом приватизації або протиправно включається до відповідної процедури. Така конструкція фактично охоплює й майно, яке за законом не може приватизуватися. Доцільно було б запропонувати більш диференційоване визначення предмета для чотирьох альтернативних способів, адже правовий статус предмета під час приватизації забороненого майна принципово відрізняється від статусу законного об'єкта приватизації.

2. Автор справедливо вбачає прогалину у відсутності прямого кримінально-правового реагування на окремі форми втручання в електронні процедури. Однак не будь-яке втручання фактично призводить до незаконного переходу права власності. Звідси, додаткового пояснення потребує, чи повинен запропонований новий спосіб ст. 233 КК України мати формальний склад, чи відповідальність має наставати лише за умови доведеного впливу такого втручання на результат приватизації.

3. Дисертант пропонує зберегти штраф як основне покарання і розширити застосування позбавлення права обіймати посади. Такий підхід є логічним для майнового кримінального правопорушення, однак у випадках особливо масштабного незаконного відчуження публічних активів може поставати питання достатності лише майнової реакції. Варто було розглянути можливість альтернативної санкції з іншим видом основного покарання для найбільш небезпечних форм незаконної приватизації і дослідити питання чому від неї відмовилися.

4. У роботі слушно наголошено, що повернення незаконно приватизованого майна не є покаранням і має існувати паралельно з кримінально-правовою реакцією. Проте ця частина має міжгалузевий характер і могла бути розроблена докладніше, зокрема, визначивши механізм – цивільний позов, спеціальна конфіскація, визнання приватизаційного правочину недійсним чи їх поєднання.

Рецензент – кандидат юридичних наук, професор **Чернецька Олена Василівна**, завідувач кафедри міжнародного права та права Європейського Союзу Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Дисертант аргументує доцільність збереження спеціальної ст. 233 КК України, хоча досвід досліджених європейських держав переважно свідчить про використання комплексу загальних майнових, службових і корупційних норм. На мою думку, у роботі можна було б ще чіткіше визначити критерій, за яким спеціальна норма є ефективнішою за комплекс загальних норм. Хотілося б почути думку здобувача, яка основна кримінально-правова перевага

збереження самотійної ст. 233 КК України порівняно з її декриміналізацією та охороною приватизаційних відносин суміжними складами?

2. Авторський функціональний підхід до моменту закінчення є переконливим, однак різні об'єкти приватизації передбачають різні юридичні механізми переходу права власності. Чи доцільно сформулювати диференційовані правила визначення моменту закінчення залежно від того, йдеться про нерухомість, корпоративні права, єдиний майновий комплекс або рухоме майно?

3. Судова практика за ст. 233 КК України є відносно обмеженою, причому частина проаналізованих вироків сформована ще до істотної модернізації приватизаційного законодавства 2018 року. Це об'єктивно ускладнює оцінювання новітніх способів незаконної приватизації. Звідси, чи може сформована за попередньої моделі приватизації використовуватися для тлумачення ст. 233 КК України в умовах сучасних електронних аукціонів?

Рецензент – кандидат юридичних наук **Любавіна Вікторія Петрівна**, доцент кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Автор обґрунтовує загальний характер суб'єкта незаконної приватизації, але водночас пропонує виокремити кваліфікований склад вчинення діяння службовою особою з використанням службового становища. Це потребує чіткого системного співвідношення зі ст. 191, 364, 366 КК України. Додаткового пояснення потребує положення про те, у яких випадках запропонована кваліфікуюча ознака службового становища повинна виключати, а в яких – допускати додаткову кваліфікацію за кримінальними правопорушеннями у сфері службової діяльності?

2. Бланкетність ст. 233 КК України вимагає встановлення конкретних порушень спеціального законодавства. Однак не кожне порушення процедури має набувати кримінально-правового значення. Додаткового визначення потребують критерії для відмежування порушення приватизаційного законодавства, що утворює необхідний елемент ст. 233 КК України, від формального процедурного порушення, яке повинно залишатися поза сферою кримінальної відповідальності.

3. Автор пропонує зменшення верхньої межі штрафу за ч. 2 ст. 233 КК України, одночасно підкреслюючи значну суспільну небезпечність кваліфікованої незаконної приватизації. Звідси, чи не виникає суперечність між таким зниженням та необхідністю адекватної реакції на приватизацію особливо цінних майнових комплексів, і яким механізмом її доцільно усунути?

Голова ради – доктор юридичних наук, доцент **Бодунова Олеся Миколаївна**, професор кафедри правничої лінгвістики Державного податкового університету, без зауважень.

Бірюкова Інна Георгіївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5(п'ять) членів ради,

«Проти» НЕМАЄ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Дмитру Сулімі** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

(підпис)

Олеся БОДУНОВА

М.П.

Державний податковий університет	
Підпис <i>О. Бодунова</i>	засвідчую:
Учений секретар <i>Віктор Сидорук</i>	
<i>09</i>	20 <i>16</i> р.